

Energies netes: les que augmenten més

De totes les energies renovables, les netes són les que agafen més protagonisme. L'Institut Català de l'Energia ha registrat més de vint-i-tres mil sol·licituds de subvencions per a instal·lacions d'autoconsum i d'emmagatzematge d'energia en llars, en el sector de serveis i en la indústria, així com per a renovables tèrmiques.

Text > **BÀRBARA JULBE**, periodista

Sempre que fa sol, té electricitat. Un avantatge pel fet de disposar de plaques solars a la teulada. Per si plou uns dies seguits, també està connectat a la xarxa elèctrica amb un cost mínim, tot i que habitualment és ell qui hi injecta i dona energia sobrant perquè altres usuaris se'n puguin beneficiar. Miquel Garcia, veí de Sant Jordi Desvalls, rega, a més, el jardí de casa seva amb les aigües pluvials que recull en un dipòsit de 30.000 litres. «Des d'un inici tenia clar que volia ser autosuficient energèticament i controlar la meva despesa»,

assegura. I ho ha aconseguit: ell i tota la família.

De totes les energies renovables, les netes són precisament les que han agafat més protagonisme. Es tracta de la fotovoltaica, la hidràulica, l'èdica, la geotèrmica o la mareomotriu, entre d'altres. Unes fonts que no generen emissions de gasos amb efecte d'hivernacle, com el diòxid de carboni o altres contaminants, amb la qual cosa esdevenen la

millor eina per combatre el canvi climàtic. «Ens han arribat més de vint-i-tres mil sol·licituds de subvencions per a instal·lacions d'autoconsum i d'emmagatzematge d'energia en llars, en el sector de serveis i en la indústria, i per a renovables tèrmiques. Mai ens hauríem imaginat arribar fins aquí. El pressupost destinat a aquestes ajudes (115 milions d'euros dels

Els ajuts a les renovables es van esgotar de manera gairebé immediata

fons Next Generation) es va esgotar de manera gairebé immediata», subratlla Marta Morera, directora de l'Institut Català d'Energia (ICAEN).

L'electricitat generada per les energies netes va augmentar el 18,4 % el 2020, mentre que totes les energies renovables en conjunt varen créixer el 17,7 %, i les energies renovables no netes (com la biomassa), el 2,4 %. Les energies netes van suposar, a més, el 96,1 % de l'electricitat d'origen renovable l'any 2020, i el 95,5 % l'any 2019, mentre que les renovables no netes van passar del 4,5 % el 2019 al 3,9 % el 2020, segons l'ICAEN. Pel que fa a la potència instal·lada, tot el creixement que hi va haver va ser per part de les energies netes, mentre que les energies renovables no netes van mantenir la mateixa potència instal·lada. Lluís Amat, diputat de Medi Ambient de la Diputació de Girona, creu que «hi ha més consciència per necessitat. El rebut de la llum i la benzina, per exemple, s'han apujat. Aquestes bufetades ens fan veure que hem de canviar en temes de residus. Al

>> Instal·lació de plaques fotovoltaïques a Sant Jordi Desvalls. (Foto: BÀRBARA JULBE)

>> Instal·lació de plaques fotovoltaïques a l'Escola La Vall del Terri, de Cornellà del Terri. (Foto: ELECTROFLUXE)

principi, la gent ni s'ho creia. Pensava, erròniament, que el missatge del canvi climàtic provenia de quatre ecologistes, i ara es veu que és veritat. Les administracions fan bona feina i el missatge es va introduint a poc a poc», afirma.

Dues mil instal·lacions de plaques

«El registre d'autoconsum fotovoltaic, concretament, ha crescut exponencialment», destaca Morera. Segons dades de l'Observatori del Consum, l'any 2021 es van posar un total de 1.952 instal·lacions de plaques fotovoltaïques a les comarques gironines (amb una producció de 15.397 kW de potència), mentre que l'any anterior havien estat només 961 (7.252 kW), fet que suposa el 103 % d'increment. «Des de l'ICAEN, procurem fer molta pedagogia posant en relleu que tota l'energia que malbaratem ens la podem estalviar i també fomentant l'autoconsum a través de la generació de la nostra pròpia energia. Això ens assegura la qualitat del subministrament i ens permet ser sobirans, no dependre energèticament de ningú ni estar pendents de conflictes geopolítics», comenta.

Tot i aquest augment, avui dia les energies renovables encara només representen un poc més del 10 % de tota l'energia que es produeix al món. El combustible fòssil, per contra, en suposa més del 85 %. L'any 2030, el 32 % de l'energia hauria de ser renovable, i

el 2050, les renovables haurien de suposar la meitat de l'energia elèctrica consumida, segons la Unió Europea. En aquest sentit, alguns experts lamenten que Catalunya no consumeix ni la meitat de l'energia neta prevista per al 2020. «Les renovables només cobreixen el 8,5 % del consum, tot i que l'objectiu de la Generalitat era del 20 %. Catalunya és un dels territoris de tot el món que depenen més de les energies nuclears, que, tot i ser una font d'energia renovable perquè

no emet gasos contaminants, no es considera neta, ja que genera residus radioactius», exposa l'enginyera tècnica industrial Emma Ribas, que afegeix que «les dues centrals nuclears actives, la d'Ascó i la de Vandellòs, generen gairebé la meitat de l'electricitat que fem servir els catalans». Ribas afirma, a més, que, «per substituir aquesta energia per l'eòlica, hauríem de multiplicar per vuit el nombre de molins que tenim actualment» (dos mil molins de vent més), i lamenta «que no s'hagin instal·lat gaires parcs fotovoltaics ni parcs eòlics, a diferència de la resta de l'Estat espanyol». Segons ella, «només s'ha construït una desena part del que s'hauria d'haver instal·lat en energia fotovoltaica a Catalunya».

Uns projectes més destacables

Davant d'això, Morera admet que «ens falten instal·lacions més grans» i que «estem treballant perquè la implantació en el territori sigui com més consensuada i menys impactant millor». Els ecologistes, no obstant això, defensen que hi ha opcions millors. «Per fer efectiva la transició energètica, no hem de fer servir models caducs com la generació d'energia a través de grans centrals de producció eòlica o solar. La ciutadania no ha de continuar dependent de grans empreses. Es tracta d'oferir una solució més sostenible, a petita escala, com un empoderament de la societat. Que els ciutadans passin a tenir un control real de l'energia que consu-

>> Instal·lació de plaques solars a Banyoles. (Foto: ELECTROFLUXE)

>> Instal·lació de plaques solars en una masia d'Orfes. (Foto: ELECTROFLUXE)

>> Instal·lació de tres cobertes fotovoltaïques sobre teulades municipals de Riudarenes. (Foto: SOM ENERGIA)

>> Central Hidroelèctrica Valteina, a Valladolid, propietat de Som Energia. (Foto: SOM ENERGIA)

meixen i produeixen», adverteix Raül Domínguez, portaveu de la IAEDEN - Salvem l'Empordà. «Es podrien potenciar més els parcs agrovoltaics de fins a 5 MW, que tenen una mida mitjana i permeten energia solar i agricultura en la mateixa superfície. Així, els agricultors disposen d'altres fonts d'ingressos sense perdre la productivitat, com ja es fa en altres països d'Europa», assenyala Jordi Punset, gerent d'Electrofluxe, una empresa dedicada a l'estudi, l'aplicació i el desenvolupament de les energies renovables.

Segons l'ICAEN, de tota la producció elèctrica de Catalunya, l'any 2020 es van generar amb energies netes un total de 8.637,7 GWh, mentre que el 2019 se n'havien generat 7.293. El creixement va ser del 18,4 %. En total, l'any 2020 es van produir 45.315,2 GWh d'electricitat a Catalunya, utilitzant totes les tecnologies disponibles. «La demarcació de Girona només produeix l'1,5 % de l'electricitat de tot Catalunya», puntualitza Amat. La tramitació complica les actuacions en renovables. «L'Administració hauria de fer que els tràmits fossin més àgils i senzills», proposa Ribas. De fet, Electrofluxe, que té una plantilla de vint-i-dos empleats, disposa d'una persona que es dedica exclusivament a la tramitació. «L'Administració diu que fomenta les renovables, però quan és hora de tramitar instal·lacions, tot són traves per part dels ajuntaments. Hi ha tècnics municipals sense formació en aquest àmbit i no donen el vistiplau a segons quins projectes per la manca d'actualització de la legislació municipal en relació amb la que estableix la Generalitat», explica Punset, enginyer i agricultor. Per la seva banda, Som Energia, la cooperativa d'energia verda nascuda el 2010 a Girona amb l'objectiu d'accelerar el canvi de model energètic cap a les renovables, i amb més de 81.400 socis, ha passat també per aquestes dificultats. «Hem d'esperar entre tres i quatre anys a causa de les tramitacions», admet un dels membres, Marc Roselló. «En la regulació actual», afegeix, «hi ha certes limitacions que no ens permeten tenir un desenvolupament ordenat. A més, es tracten tots els projectes de la mateixa manera i s'haurien de mirar d'un en un, d'acord amb l'especificitat».

Domínguez alerta que «no es tracta només de posar plaques solars», i reclama més mesures. «Reduir consums i consumir productes de proximitat,

>> Coberta vegetal en un habitatge de la comarca de la Selva.
(Foto: XAVI MOLINA)

que no necessitin petroli per generar envasos; reduir desplaçaments o fer-los més sostenibles, amb tren», precisa. A més, també són importants les actuacions en els immobles. «Amb gairebé el 40 % de les emissions de diòxid de carboni globals, l'arquitectura té la responsabilitat de reduir considerablement la seva petjada de carboni. Podem instal·lar plaques solars o sistemes de climatització d'energia aèro-tèrmica, però la premissa és incorporar el disseny d'elements d'estalvi energètic per maximitzar el confort tèrmic dins l'habitatge: construir volades per fer ombra, ubicar finestres en façanes en direcció als vents dominants per facilitar-ne la ventilació, orientar adequadament les estances, fer cobertes vegetals... I després fer una selecció conscient en la utilització de materials de proximitat i responsables mediambientalment», descriu Natàlia Mitjà, arquitecta.

«No només cal un canvi tecnològic, sinó també social», diu un cofundador de Som Energia

Un esforç polític i cultural

Punset, un dels impulsors de la primera comunitat energètica publicoprivada a l'Estat espanyol i cofundador de Som Energia, subratlla: «Ara tenim l'oportunitat global per fer una revolució en la generació d'energia i el potencial més gran per al canvi són les persones. Requereix un esforç polític i cultural sense precedents, però sense aquest esforç no hi haurà futur per als nostres fills». Roselló destaca, per la seva banda: «Estem en un moment d'oportunitat perquè no només cal un canvi tecnològic, sinó també social», i afegeix: «Hem de tenir en compte altres aspectes que no siguin només generar més megawatts hora perquè el canvi d'usos no es pot fer de pressa. Necessita madurar. Una cosa és la descarbonització urgent i deixar enrere els combustibles fòssils pel canvi climàtic, però la transformació és una transició». I, a més, adverteix que «hi

ha d'haver canvis socials d'hàbits dels models econòmics, del consum i de les relacions».

En definitiva: consciència i responsabilitat. «Vivim on vivim. Els recursos són els que són i ens cal un esforç conjunt. Les administracions ajuden, però els ciutadans són els primers que intenten actuar en conseqüència dins les seves possibilitats. L'energia assequible i no contaminant ajuda a aconseguir pau, justícia i equitat per a tothom», sentència Amat. Per això, actuacions com la del veí de Sant Jordi Desvallés estan en plena sintonia amb aquest nou model energètic. «Jo controlo la meua despesa i així no estic lligat a companyies elèctriques, algunes de les quals han muntat el seu propi monopoli», exposa Garcia, que creu que «en lloc d'esperar que els governs moguin fitxa amb ajudes i subvencions, qui realment ha de fer el canvi de mentalitat som nosaltres: els ciutadans». «Si molta gent té plaques solars que injecten el corrent sobrant a la xarxa, ens n'acabarem desconnectant. La unió farà la força», conclou.